

**STORTINGETS
KONTROLLUTVALG**
FOR ETTERRETNINGS-, OVERVÅKINGS-
OG SIKKERHETSTJENESTE

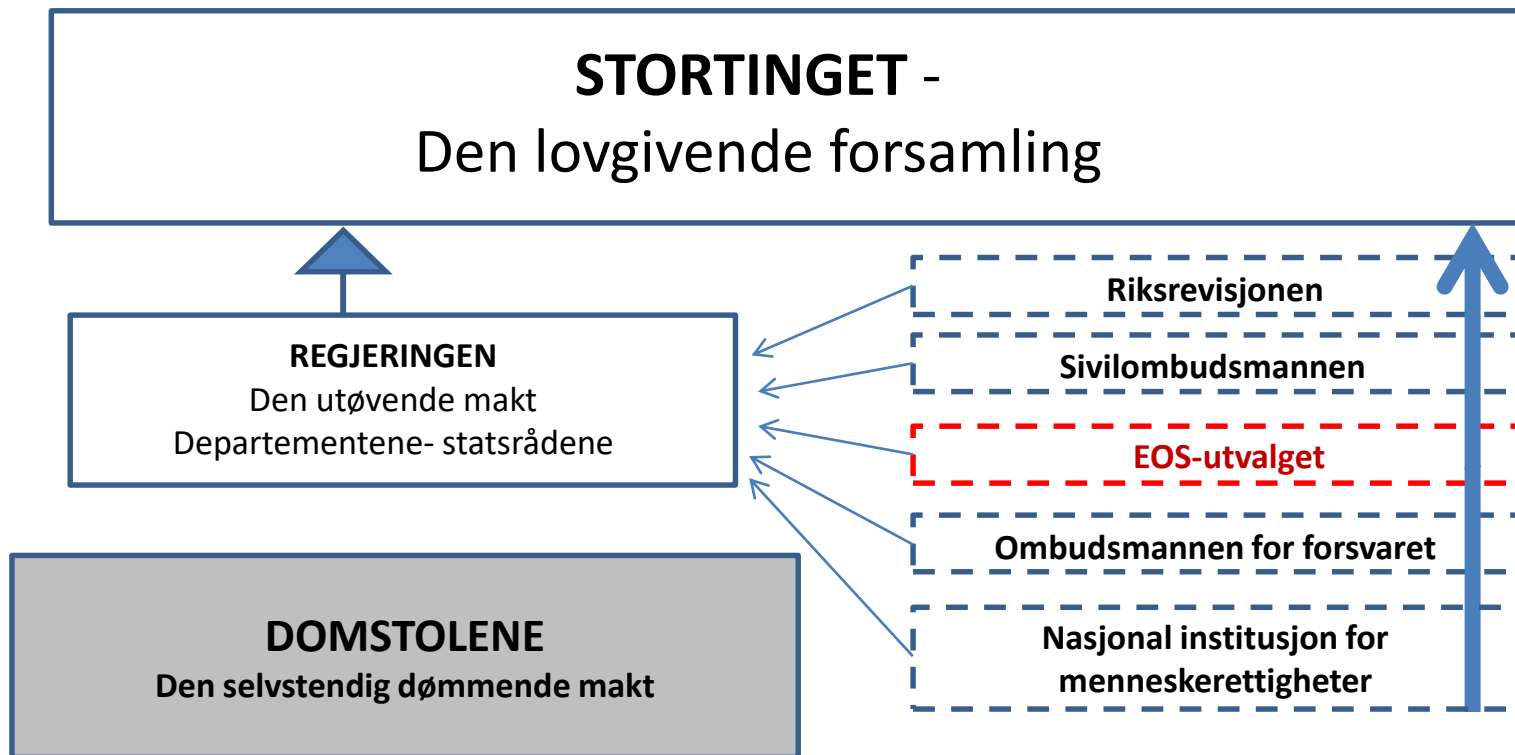
EOS-utvalgets kontroll av de hemmelige tjenesters IT-systemer

Kjetil Otter Olsen

Fagdirektør teknologisk enhet

EOS-utvalgets sekretariat

Norges konstitusjonelle organer

Utvalgets oppgave

- EOS-utvalget er et kontrollorgan som er oppnevnt av Stortinget for å føre kontroll med etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste som utøves av eller på vegne av offentlige myndigheter til beskyttelse av nasjonale sikkerhetsinteresser:

Politiets sikkerhetstjeneste

Etterretningstjenesten

Nasjonal Sikkerhetsmyndighet

FORSVARET

For alt vi har. Og alt vi er.

Forsvarets Sikkerhetsavdeling

Etterretningsbataljonen

EOS-utvalgets bakgrunn, særtrekk og sammensetning

- Bakgrunn i Lundkommisjonen og politisk overvåking.
- Ble opprettet i 1996. Kontrollerer alle EOS-tjenestene.
- Har fullt innsyn i alle tjenestene og har direkte tilgang på systemene.
- De sju medlemmene oppnevnes av Stortinget.
 - Men er uavhengig av Stortinget.
- Både medlemmer med politisk bakgrunn og medlemmer med juridisk, teknologisk og samfunnsvitenskapelig kompetanse.
- Utvalget støttes av et sekretariat på 14 personer.

Utvalgets medlemmer

Fra venstre: Theo Koritzinsky, Eldfrid Øfsti Øvstedal, Svein Grønnern (nestleder), Eldbjørg Løwer (leder), Øyvind Vaksdal, Inger Marie Sunde og Håkon Haugli

Behovet for hemmelighold og parlamentarisk kontroll

- Demokratisk kontroll, med mål om å skape tillit.
- Innsyn skaper reell kontroll.
- Samhandling mellom tjenestene og den teknologiske utviklingen stiller krav til et oppdatert regelverk og en våken kontroll.
- Ny E-lov, blant annet på bakgrunn av vår særskilte melding om rettsgrunnlaget for E-tjenestens overvåkingsvirksomhet.

Kontrollens formål

- Formålet med kontrollen er i henhold til EOS-kontrolloven § 2 :
 - 1) å **klarlegge om og forebygge at noens rettigheter krenkes**, herunder påse at det ikke nyttes mer inngripende midler enn det som er nødvendig etter forholdene, og at tjenestene respekterer menneskerettighetene,
 - 2) å påse at virksomheten **ikke utilbørlig skader samfunnets interesser**,
 - 3) å påse at virksomheten **holdes innen rammen av lov**, administrative eller militære direktiver og ulovfestet rett.
- Utvalget skal iaktta hensynet til rikets sikkerhet og forholdet til fremmede makter.
- Utvalget kontrollerer ikke tjenestenes effektivitet, organisering eller økonomi.

Arbeidsmetode

- Inspeksjoner, ca 20 pr år
 - Forberedes av sekretariatet og gjennomføres av utvalgets medlemmer.
 - I all hovedsak er inspeksjonene anmeldte, men kan også være uanmeldte.
 - Ved inspeksjonene får utvalget orienteringer og stiller spørsmål.
 - I en egen del av inspeksjonene søkes det direkte i systemene.
- Eget tiltak-saker
 - Utvalget oppretter saker basert på funn under inspeksjon i tjenestene, men også etter innspill fra klagere, saker i media osv.
- Kontrollen er etterfølgende, men utvalget har også innsyn i løpende saker.
- Utvalget har ikke en rådgivende funksjon.
- Ugradert årsmelding overleveres Stortinget i mars hvert år.
- Særskilte meldinger skrives når det er spesielle forhold som må tas opp.

Teknologisk enhet

- Etablert i 2018
 - Del av sekretariatet
- Den teknologiske enheten skal
 - Ha oversikt over relevante teknologier
 - Ha oversikt over tjenestens systemer
 - Analysere systemenes kapasiteter og muligheter
 - hjelpe utvalget med å vurdere tjenestens systemer
 - hjelpe utvalget før, under og etter inspeksjoner.

STORTINGETS
KONTROLLUTVALG
FOR ETTERRETNINGS-, OVERVÅKINGS-
OG SIKKERHETSTJENESTE

Teknologisk enhet

- Samler og bygger kompetanse
 - Kommunikasjonsteknologi
 - Systemer og databaser
 - IT-sikkerhet
- 2,5 årsverk i dag, målet er 4,5 årsverk i 2020
 - For å dekke eksisterende behov
 - Kontroll av nye metoder kommer i tillegg
 - Ny E-lov alene vil kreve minst 5 nye årsverk i Teknologisk enhet
- Samarbeid med tjenestene
 - Forstå de tekniske systemene og bruken av dem
 - Bygge inn kontrollmekanismer.

Teknologiske utfordringer

- Verden går fra analog til digital
 - Endringer skjer raskere
 - Flere og mer avanserte systemer alle steder
- Økende kommunikasjon
 - Både i volum og variasjon i innhold
 - Større tilfang av data for tjenestene
- Krevende å få oversikt
- Mer å kontrollere for utvalget.

Kontrollmetodikk

- Finne systemenes kapasiteter
 - Hva kan samles inn, hva kan lagres, i teori og praksis
 - Dialog med tjenestene og tekniske undersøkelser
- Vurdere relevans i forhold til kontrolloppdraget
 - Forskjellig fra tjeneste til tjeneste
 - Sammenstille juss og teknologi
- Finne kontrollpunkter og metoder
 - Forskjellig fra system til system
 - Automatisering og teknologi er mulige hjelpemidler
 - Må gjøres sammen med tjenestene
- Mal for inndeling av systemene
 - For å forenkle kontrollen.

Innsamling og prosessering

- Seleksjon og filtrering
- Formattering av informasjon
- Lagring

- Vurdere tekniske løsninger
- Analysere brukslogger og statistikk
- Triggere på parametere i datastrømmen
 - Nye områder eller ting utenfor rammene
- Statistikk og nøkkeltall.

Oppbevaring av informasjon

- Rådata, Metadata og Innholdsdata
- Saksbehandlingssystemer og Fagsystemer
- Nettsteder og Arkiv

- Statistikk for å se på utvikling
- Egne søkemuligheter
- Egne rapporter
- Sporbarhet.

Bruk av informasjon

- Analyseverktøy
- Sammenstilling av informasjon
- Vurderinger, konklusjoner, rapporter

- Lese vurderinger, konklusjoner og rapporter
- Analysere logger fra verktøyene
- Statistikk
- Sporbarhet.

Deling av informasjon

- Mellom tjenestene
- Med samarbeidspartnere

- Egne rapporter, statistikk og oversikter
- Triggere og søkemuligheter
- Sporbarhet.

Innhentingsmetoder

- Tjenestene benytter mange metoder
 - COMINT, OSINT, HUMINT, ELINT osv
- Vår tekniske kontroll prioriterer COMINT
 - Menneske til menneske kommunikasjon
- Detaljer om COMINT er høyt gradert
 - Kommunikasjonskontroll (KK) er velkjent
 - Tilrettelagt innhenting (TI) kom i forslag til ny E-lov.

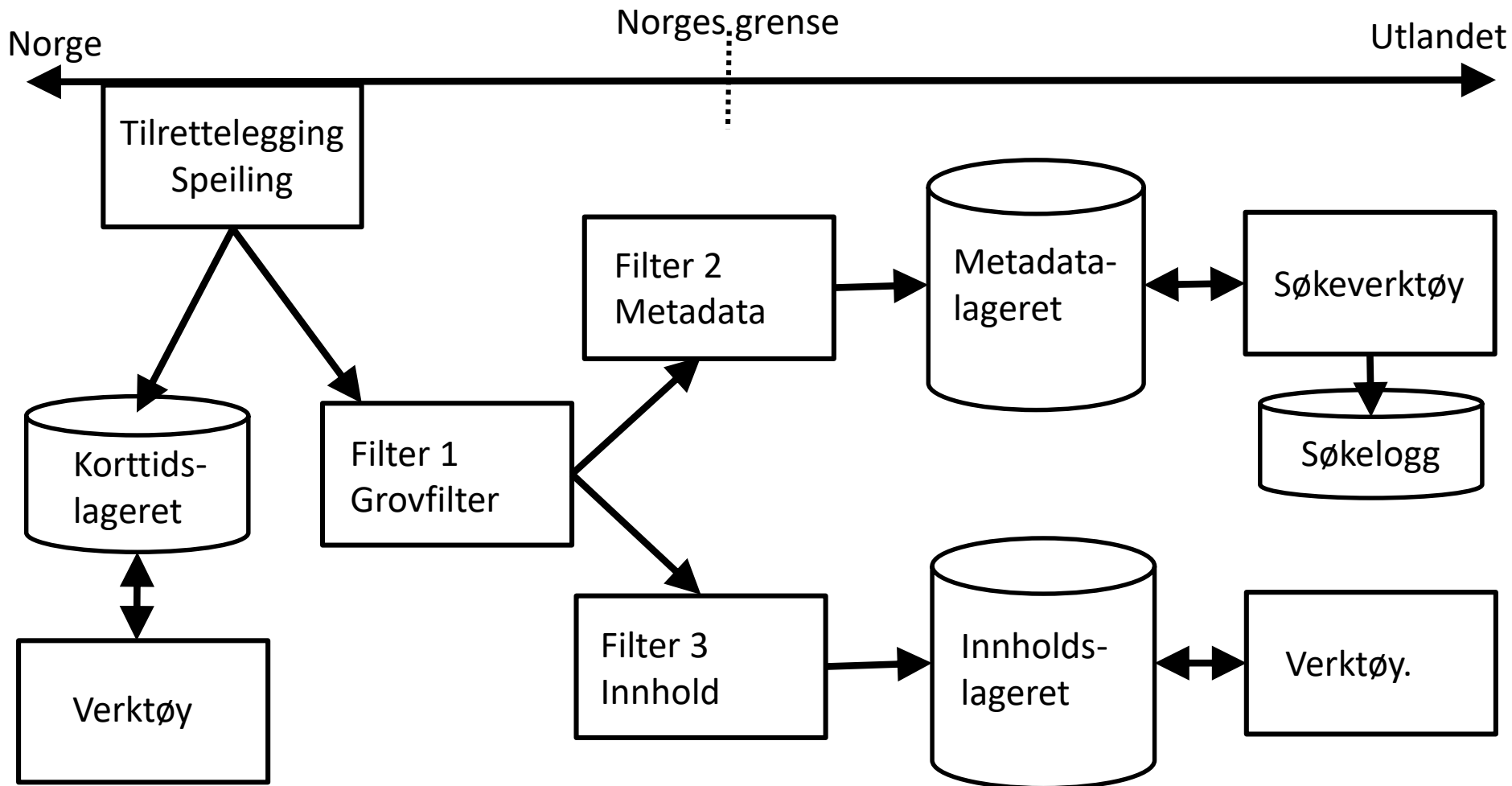

Tilrettelagt innhenting

- Høringsutkast til ny E-lov kom høsten 2018
- Inneholder «Tilrettelagt innhenting», «TI»
 - Tilrettelagt innhenting av grenseoverskridende elektronisk kommunikasjon
- Basert på Lysne II, Digitalt GrenseForsvar (DGF)
- Tjenestetilbydere pålegges å tilrettelegge
- Oslo Tingrett avgjør søk i metadata og innsamling
- Vi skal utføre «styrket kontroll» i det daglige
- Og den vanlige etterkontrollen.

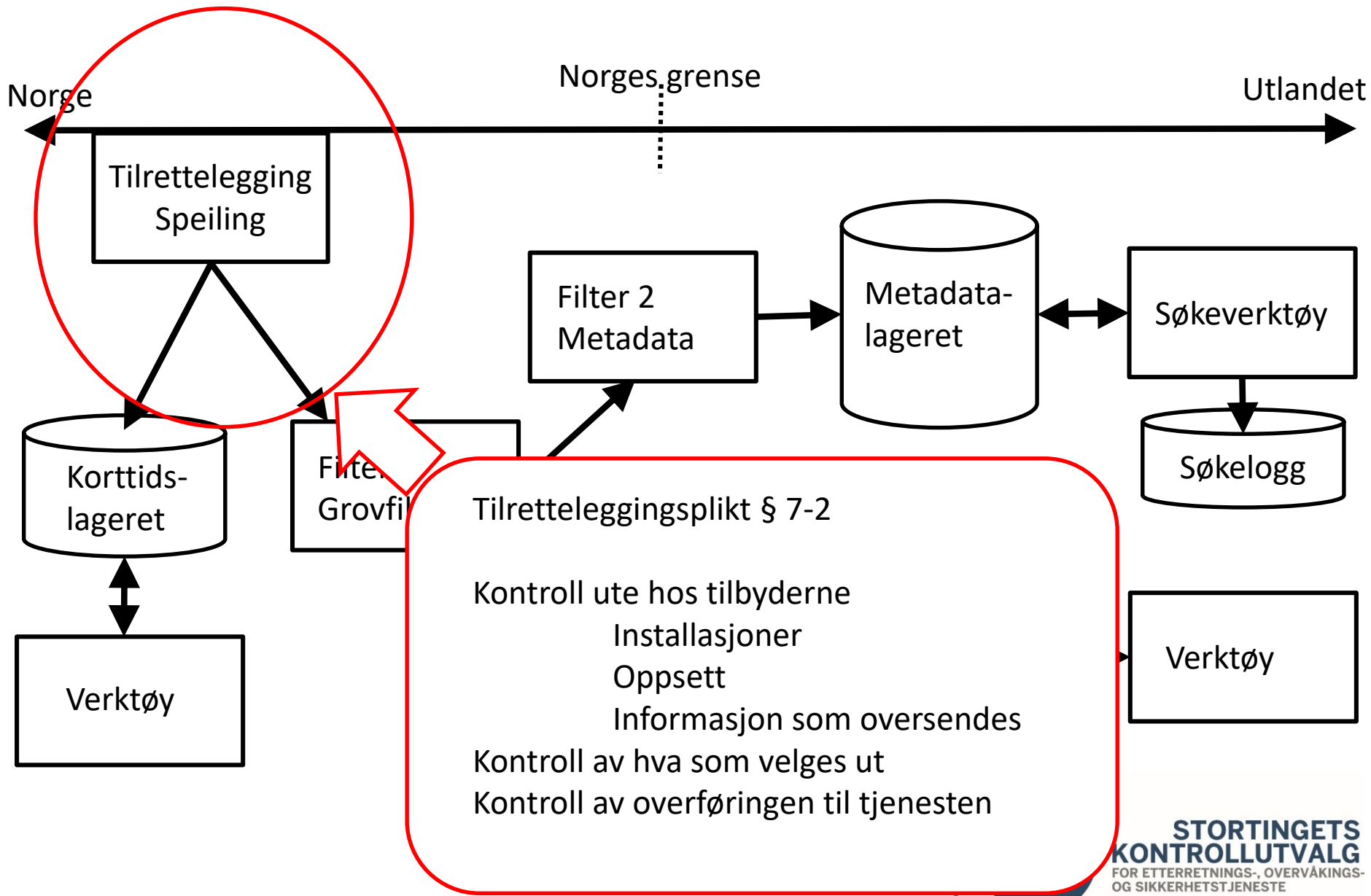
Tilrettelagt innhenting

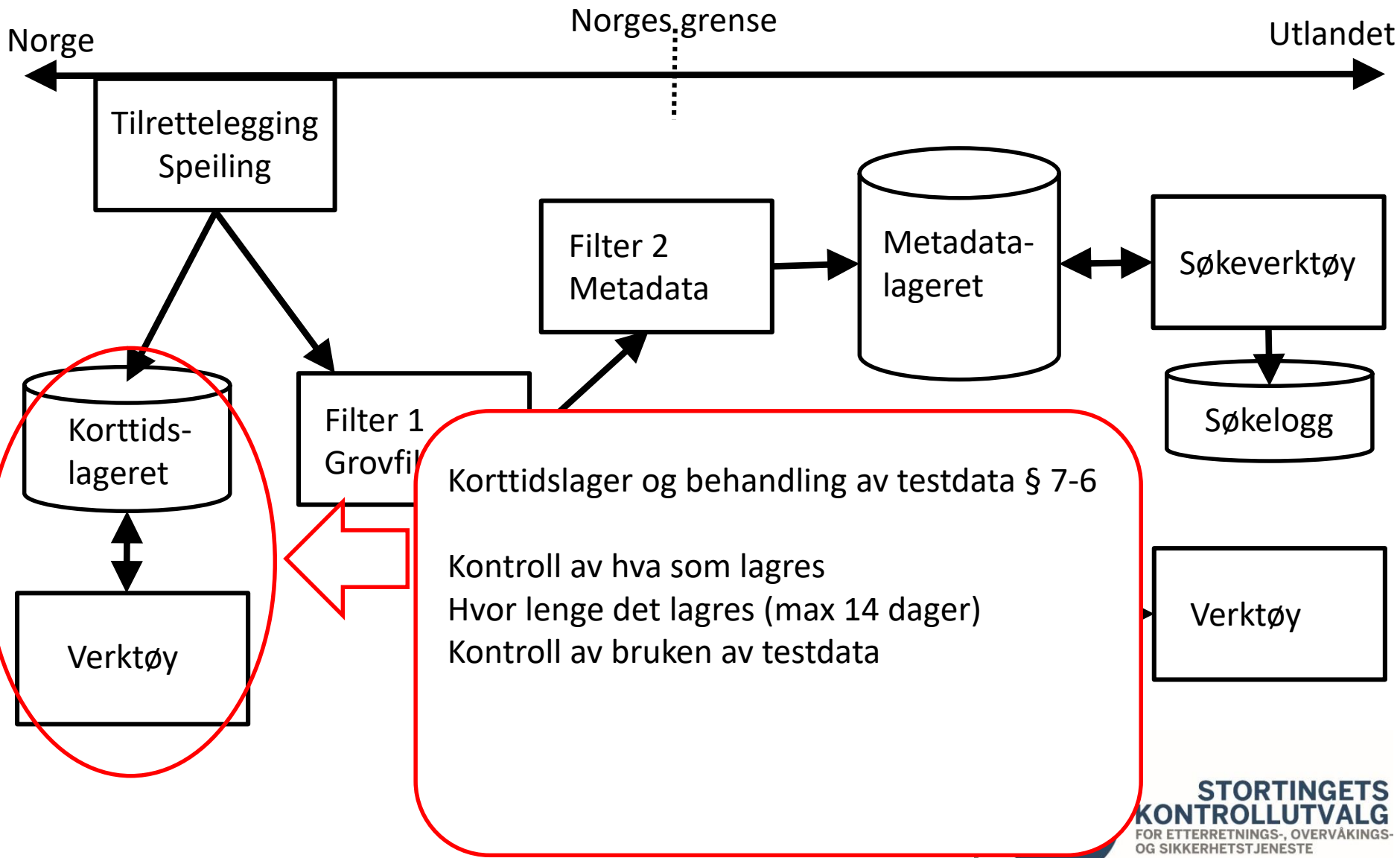
Kontroll av Tilrettelagt innhenting

- Lovforslaget spesifiserer en «Styrket kontroll»
 - Som skal utføres «relativt hyppig»
- Vi regner med å ha en kontinuerlig kontroll
 - Dedikerte personer
 - Hver dag
- Mest en teknologisk oppgave, men også Juss
 - Til sammen antagelig 6 - 8 årsverk
- I tillegg kommer den vanlige kontrollen i etterkant.

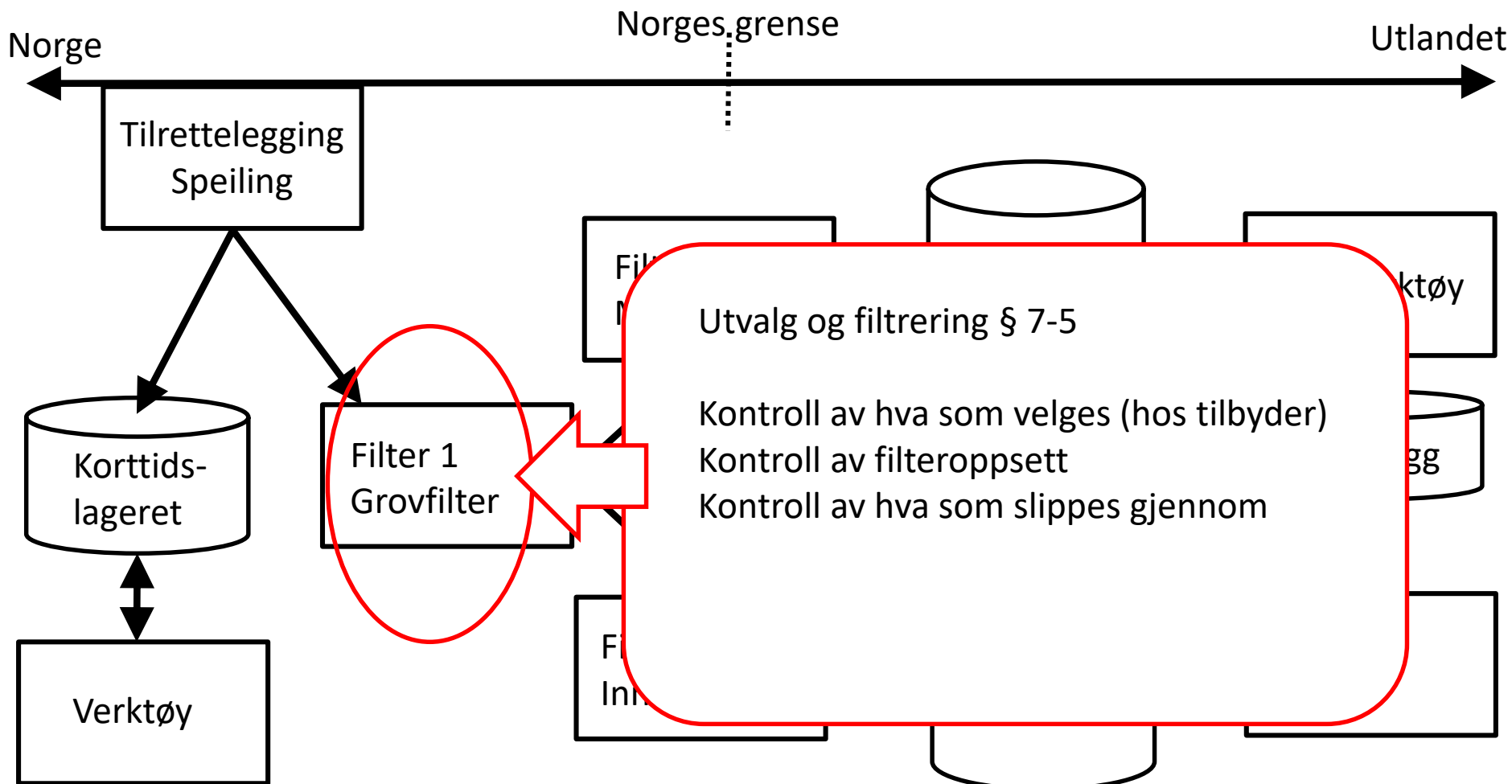
Kontroll av tilrettelagt innhenting

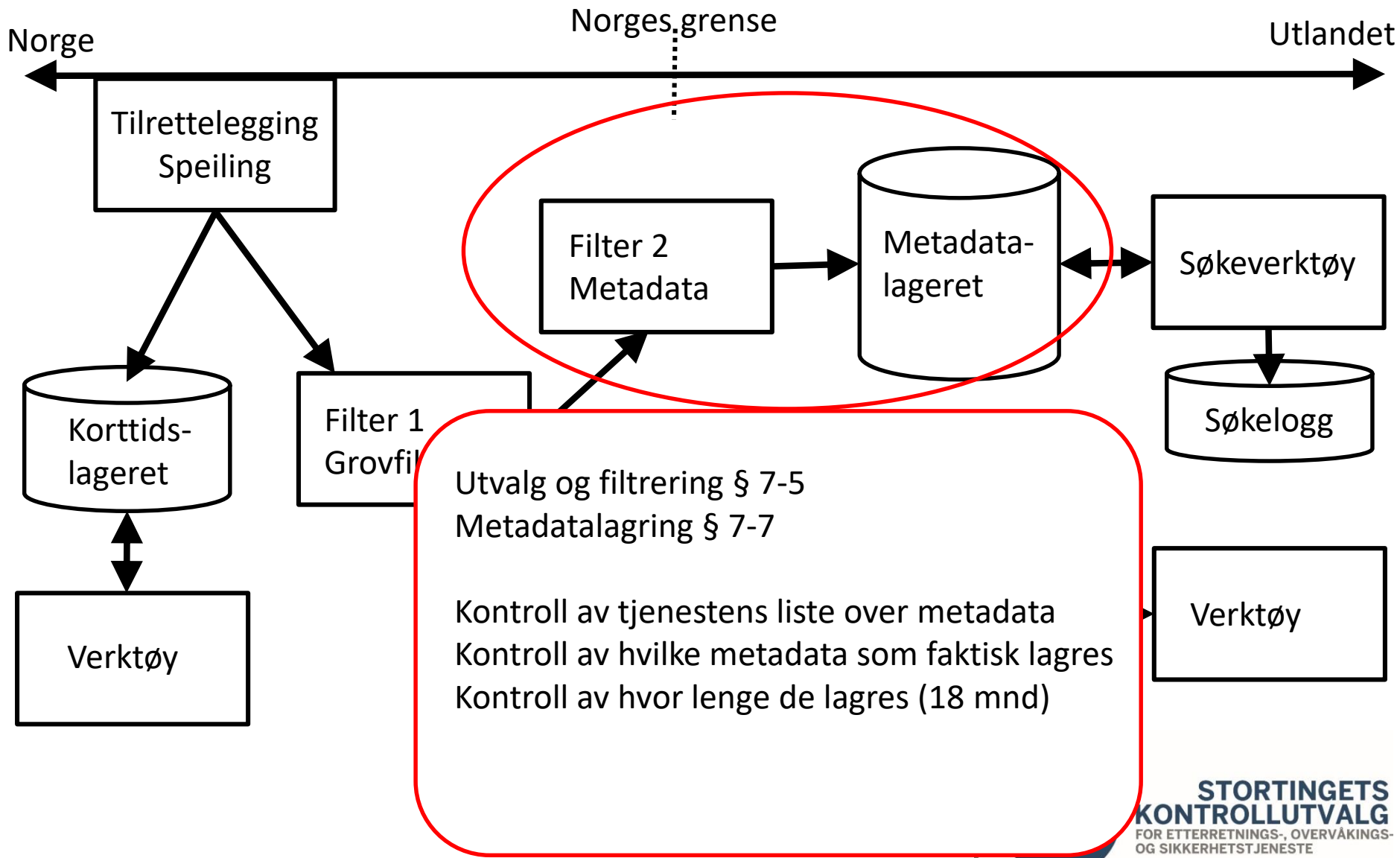
Kontroll av tilrettelagt innhenting

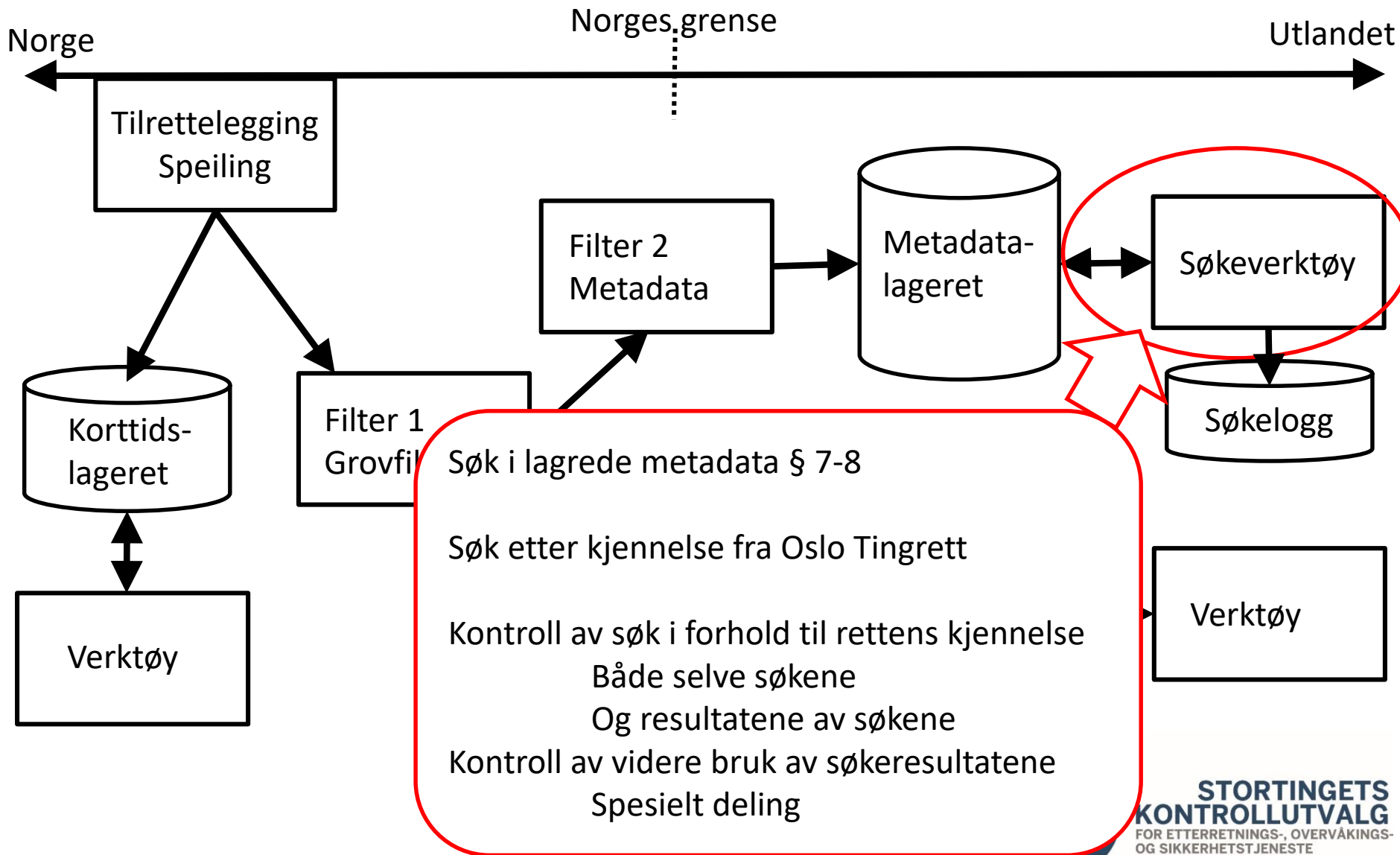
Kontroll av tilrettelagt innhenting

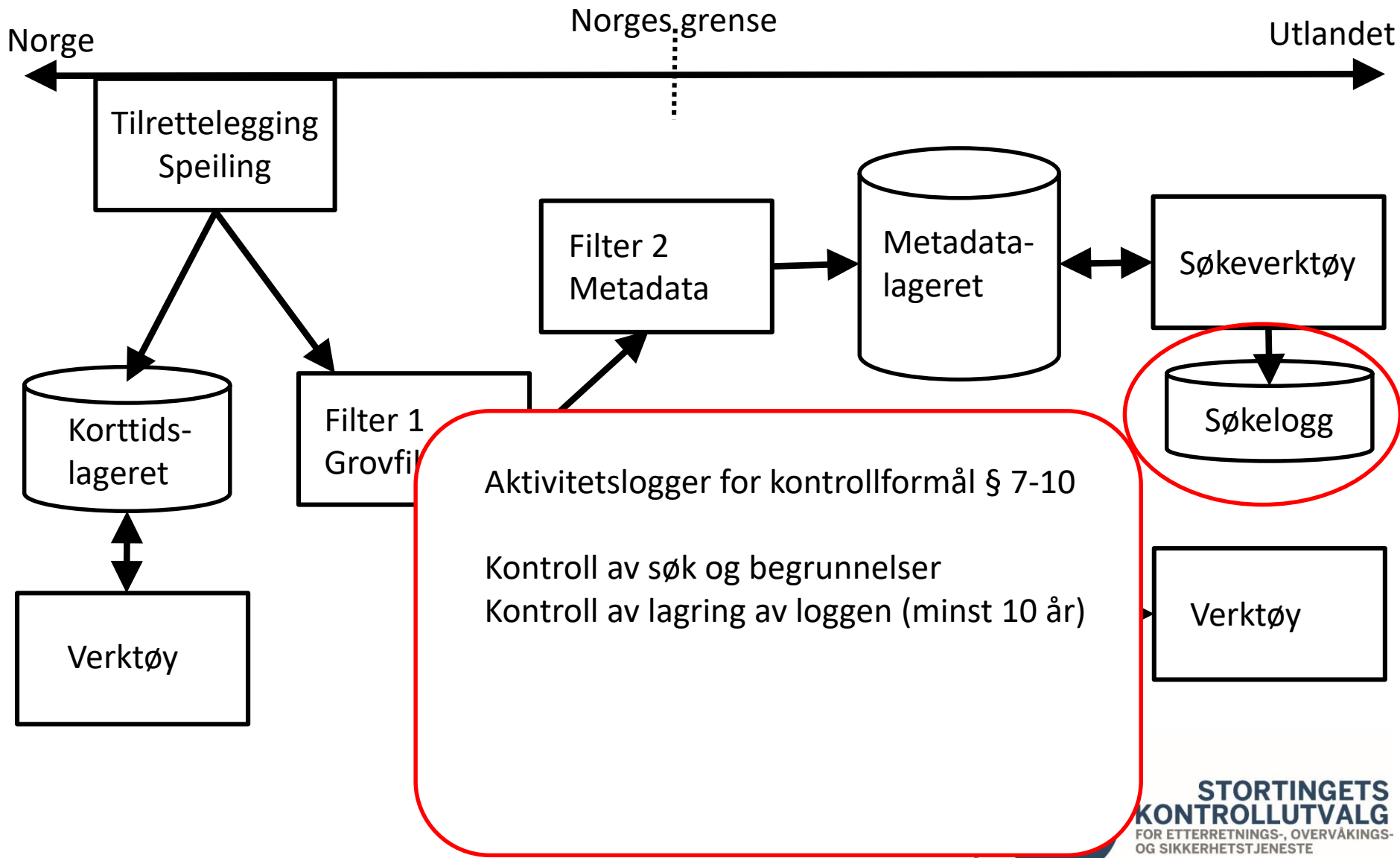
Kontroll av tilrettelagt innhenting

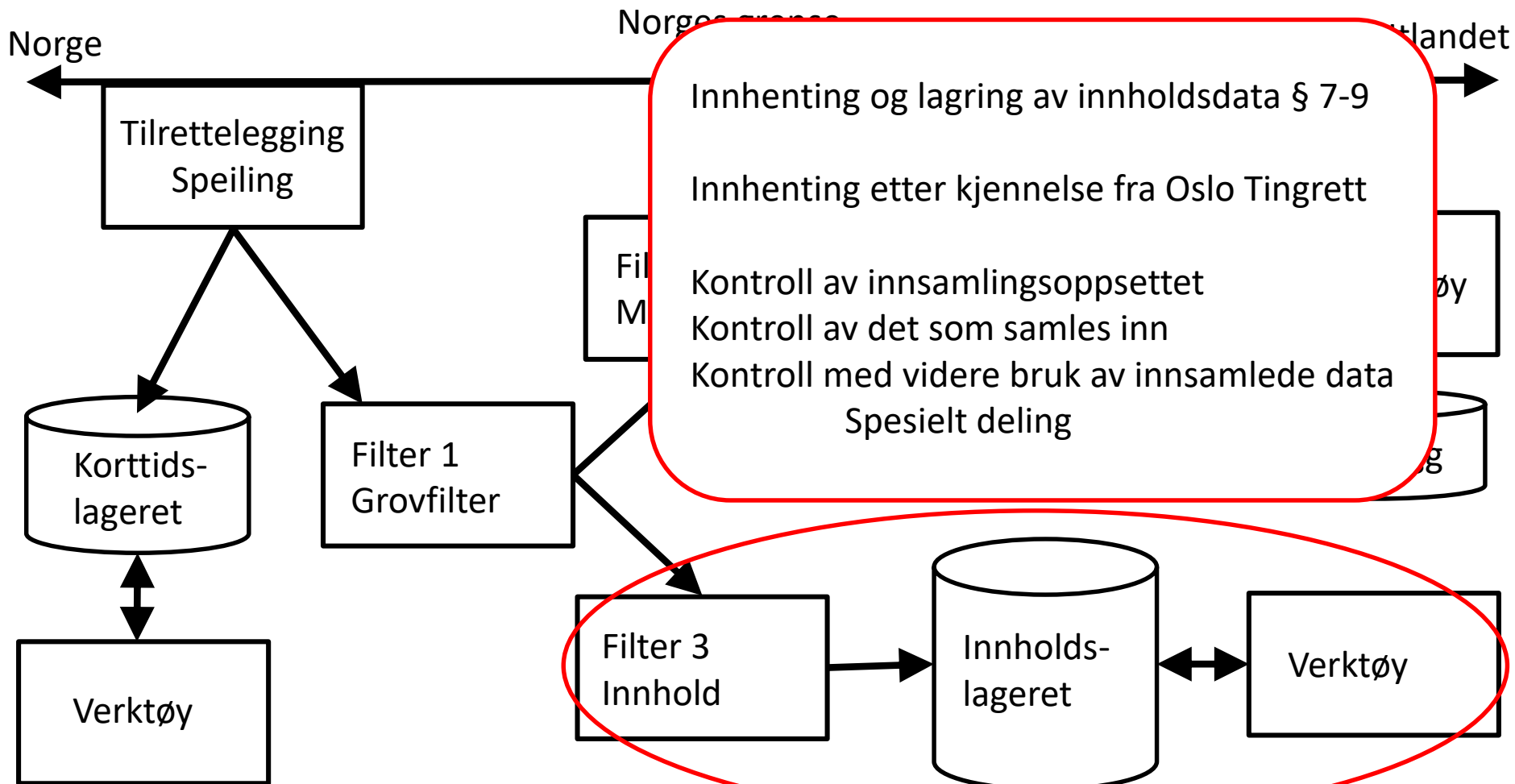
Kontroll av tilrettelagt innhenting

Kontroll av tilrettelagt innhenting

Kontroll av tilrettelagt innhenting

Veien videre

- Rekruttering til Teknologisk enhet blir viktig
 - Spesielt dersom TI blir godkjent
 - Krevende i dagens jobbmarked!
- Kompetansebygging enda viktigere
 - Deltagelse i relevante fagmiljøer
 - Kurs og konferanser
 - Mottar gjerne invitasjoner 😊
- Hovedmålet er en forsvarlig kontroll av de hemmelige tjenester.

